YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
21 päivänä kesäkuuta 1988 *

Asiassa 197/88,

jonka Skotlannin Court of Session on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen ensin mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Steven Malcolm Brown

vastaan

The Secretary of State for Scotland,

ennakkoratkaisun ETY:n perustamissopimuksen 7 ja 128 artiklan tulkinnasta sekä työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 (EYVL L 257, s. 2) 7 ja 12 artiklan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti A. J. Mackenzie Stuart, jaostojen puheenjohtajat J. C. Moitinho de Almeida ja G. C. Rodríguez Iglesias sekä tuomarit T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot, C. Kakouris, R. Joliet, T. F. O'Higgins ja F. Schockweiler,

julkisasiamies: Sir Gordon Slynn,
kirjaaja: hallintovirkamies B. Pastor,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet:

- S. M. Brown, edustajanaan R. Mackay, QC, ja M. G. Clarke,

- Saksan liittotasavalta, asiamiehenään M. Zuleeg,

- Tanskan kuningaskunta, asiamiehenään L. Mikaelsen,

- Yhdistynyt kuningaskunta, asiamiehinään H. R. L. Purse ja D. Donaldson, QC,

- komissio, asiamiehenään J. Currall,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen ja 21.5.1987 pidetyn suullisen käsittelyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 17.9.1987 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Skotlannin Court of Session on esittänyt 27.6.1986 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 31.7.1986, ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla viisi ennakkoratkaisukysymystä, jotka koskevat erityisesti ETY:n perustamissopimuksen 7 artiklan sekä työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 (EYVL L 257, s. 2) 7 ja 12 artiklan tulkintaa.

2 Kysymykset on esitetty kanteen yhteydessä, jonka pääasian kantaja Steven Malcolm Brown (jäljempänä kantaja) nosti Scottish Education Departmentin (jäljempänä SED), joka on Secretary of State for Scotlandin alaisuudessa toimiva hallinnollinen yksikkö, päätöksestä olla myöntämättä hänelle opintotukea.

3 Esitetyistä asiakirjoista ilmenee, että kantajalla on Ranskan ja Ison-Britannian kaksoiskansalaisuus. Asuttuaan Ranskassa ylioppilaaksi tuloonsa asti hän lähti vuoden 1984 alussa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Hän työskenteli 9.1.-14.9.1984 eräässä yhtiössä Edinburghissa. Ennakkoratkaisupyyntöä koskevassa päätöksessä työtä on kuvattu "yliopistoa edeltäväksi ammatilliseksi koulutukseksi". Hän aloitti lokakuussa 1984 sähköinsinöörin tutkintoon johtavat opinnot Cambridgen yliopistossa.

4 SED kieltäytyi useisiin kansallisiin oikeuteen perustuviin syihin vedoten myöntämästä kantajalle opintotukea, joka koostuu elinkustannuksia varten tarkoitetusta tuesta, jonka määrä riippuu vanhempien tuloista, ja SEDin suoraan yliopistolle maksamista koulumaksuista, joiden määrään opiskelijan tai hänen vanhempiensa tulot eivät vaikuta.

5 Kantaja myönsi, ettei hänellä ollut minkäänlaista oikeutta avustuksiin kansallisten säännösten mukaan. Hän haki kuitenkin muutosta SEDin hylkäävään päätökseen väittäen, että hänellä on oikeus opintotukeen yhteisön oikeuden mukaan jonkin seuraavan säännöksen tai määräyksen perusteella: ETY:n perustamissopimuksen 7 artikla, siten kuin yhteisöjen tuomioistuin on sitä tulkinnut asiassa 293/83, Gravier, 13.2.1985 antamassaan tuomiossa (Kok. 1985, s. 593); asetuksen (ETY) N:o 1612/68 7 artiklan 3 kohta; 7 artiklan 2 kohta ja 12 artikla.

6 Molempien osapuolten pyydettyä kansallista tuomioistuinta esittämään yhteisöjen tuomioistuimelle useita ennakkoratkaisukysymyksiä se esitti yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat kysymykset:

"1) Ovatko sellaiset kokopäiväisesti yliopistossa suoritettavat insinöörinopinnot, joista saadaan tutkintotodistus, jonka nojalla todistuksen haltija täyttää sähköinsinöörien ammattikuntaan kuulumiselle asetetut koulutukselliset edellytykset, minkä perusteella hänellä on täydentävän ammattikokemuksen hankkimisen jälkeen mahdollisuus rekisteröityä ammatti-insinöörinä ja käyttää nimikettä '*chartered engineer*':

a) ammatillista koulutusta, joka kuuluu ETY:n perustamissopimuksen soveltamisalaan, kun otetaan huomioon perustamissopimuksen 7 artiklan tavoitteet, sellaisina kuin yhteisöjen tuomioistuin on niitä tulkinnut asioissa 152/82, Forcheri vastaan Belgian kuningaskunta (Kok. 1983, s. 2323) ja 293/83, Gravier vastaan Liègen kaupunki (Kok. 1985, s. 593) antamissaan tuomioissa,

ja/vai

b) neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 7 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua 'ammatillisessa oppilaitoksessa' annettavaa koulutusta?

2) Onko ammatilliseen koulutukseen pääsyn käsitettä, sellaisena kuin sitä on tulkittu asiassa 152/82, Forcheri vastaan Belgian kuningaskunta ja asiassa 293/83, Gravier vastaan Liègen kaupunki, ETY:n perustamissopimuksen 7 artiklan tavoitteet huomioon ottaen tulkittava siten, että se kattaa jäsenvaltion omien kansallisten säännöstensä mukaan henkilölle – tai sellaisen henkilön puolesta – joka osallistuu kyseiseen ammatilliseen koulutukseen, maksaman: a) koulumaksun ja/tai b) hänen elinkustannuksiaan varten tarkoitetun tuen?

3) Onko sellaista jäsenvaltion kansalaista, joka kyseisessä jäsenvaltiossa asuttuaan lähtee toiseen jäsenvaltioon ('vastaanottava jäsenvaltio'), pidettävä 'työntekijänä' asetuksen (ETY) N:o 1612/68 7 artiklassa tarkoitetussa merkityksessä seuraavissa tapauksissa:

a) asianomainen tekee sosiaaliturvajärjestelmään kuuluvaa kokopäiväistä palkkatyötä sähköinsinööriharjoittelijana kahdeksan kuukauden ajan ennen yliopisto-opintojen aloittamista,

b) ennen saapumistaan vastaanottavan jäsenvaltion alueelle hän oli jo ryhtynyt toimiin voidakseen aloittaa, edellä mainitun kahdeksan kuukauden jakson päätyttyä, kokoaikaiset insinööriopinnot vastaanottavan jäsenvaltion yliopistossa,

c) työnantaja ei olisi palkannut asianomaista siihen tehtävään, jota hän hoiti, ellei häntä olisi hyväksytty yliopistoon

ja

d) hän otti työn vastaan hankkiakseen ammattikokemusta sähkötekniikan alalta?

4) Jos työntekijä lopettaa työskentelyn aloittaakseen – ja tosiasiallisesti aloittaakin – sähkötekniikan tutkintotodistuksen myöntämiseen johtavat opinnot valmistuakseen insinööriksi ja toimiakseen insinöörinä, onko hän oikeutettu asetuksen (ETY) N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohdan

mukaan saamaan tukea, jota kansallisen oikeuden mukaan maksetaan opiskelijoille ja jonka tarkoituksena on kattaa opiskelijoiden koulumaksut ja/tai elinkustannukset?

5) Voiko tietyn jäsenvaltion kansalaisen lapsi, joka asuu toisen jäsenvaltion alueella ('vastaanottovaltio'), vedota asetuksen (ETY) N:o 1612/68 12 artiklaan silloin kun toinen hänen vanhemmistaan, joka ei enää työskentele eikä asu vastaanottovaltiossa, on viimeksi asunut tai tehnyt palkkatyötä vastaanottovaltiossa ennen lapsen syntymää, ja kun lapsen asuminen vastaanottovaltion alueella ei liity siihen, että kyseinen vanhempi on työskennellyt vastaanottovaltiossa?"

7 Pääasiaa koskevia oikeussääntöjä, tosiseikkoja sekä yhteisöjen tuomioistuimelle esitettyjä huomautuksia koskevat tarkemmat tiedot ilmenevät suullista käsittelyä varten laaditusta kertomuksesta. Oikeudenkäyntiasiakirjojen näitä osia käsitellään jäljempänä vain, mikäli se on tarpeen tuomioistuimen perustelujen selvittämiseksi.

Ensimmäinen kysymys

8 Ensimmäisen kysymyksensä ensimmäisessä osassa kansallinen tuomioistuin haluaa selvittää, ovatko ennakkoratkaisupyyntöä koskevassa päätöksessä kuvatun kaltaiset yliopisto-opinnot ETY:n perustamissopimuksessa tarkoitettua ammatillista koulutusta.

9 ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaan yhteisöjen tuomioistuimen on annettava kansalliselle tuomioistuimelle tarpeelliset tulkintaperusteet, jotta se voi arvioida kyseisiä opintoja.

10 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa 13.2.1985 antamassaan tuomiossa todennut, kaikenlaiset opinnot, jotka pätevöittävät tiettyä ammattia tai työtä varten tai antavat erityisvalmiudet tällaisen ammatin harjoittamiseen tai tällaisen työn tekemiseen, ovat ammatillista koulutusta. Lisäksi on täsmennettävä, että kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut asiassa 24/86, Blaizot, 2.2.1988 antamassaan tuomiossa (Kok. 1988, s. 379), yliopisto-opinnot täyttävät yleisesti ottaen nämä edellytykset, lukuun ottamatta tiettyjä erityisiä opintoja, jotka ovat luonteeltaan sellaisia, että ne on tarkoitettu sellaisille henkilöille, jotka haluavat pikemminkin syventää yleistietojaan kuin valmistautua työelämään.

11 Ensimmäisen kysymyksen toisessa osassa kansallinen tuomioistuin pyrkii selvittämään, voidaanko ammatillista koulutusta tarjoavia yliopistoja pitää asetuksen (ETY) N:o 1612/68 7 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuina ammatillisina oppilaitoksina.

12 Jotta oppilaitosta voidaan pitää säännöksessä tarkoitettuna ammatillisena oppilaitoksena, ei riitä, että siellä annetaan ammatillista koulutusta. Ammatillisen oppilaitoksen käsite on suppeampi, ja sillä tarkoitetaan ainoastaan laitoksia, jotka antavat ainoastaan joko työskentelyyn yhdistettyä opetusta tai siihen läheisesti liittyvää opetusta erityisesti harjoittelukausien aikana. Tällaisesta ei ole kyse yliopistoissa.

13 Ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että yliopisto-opinnot, jotka pätevöittävät tiettyä ammattia tai työtä varten tai antavat erityisvalmiudet tällaisen ammatin harjoittamisen tai tällaisen työn tekemiseen, ovat ammatillista koulutusta, ja että yliopistoja ei voida pitää asetuksen (ETY) N:o 1612/68 7 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuina ammatillisina oppilaitoksina.

Toinen kysymys

14 Toisessa kysymyksessään kansallinen tuomioistuin pyrkii selvittämään, kuuluvatko yliopistojen vaatimat koulumaksut ja opiskelijoiden elinkustannusten kattamiseen tarkoitetut tuet, jotka jäsenvaltiot maksavat opiskelijoiden eduksi, ETY:n perustamissopimuksen soveltamisalaan sen 7 artiklan mukaisesti.

15 Yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa 13.2.1985 antamassaan tuomiossa todennut ensinnäkin, että kansalaisuuteen perustuvaa eriarvoista kohtelua on pidettävä ETY:n perustamissopimuksen 7 artiklassa kiellettynä syrjintänä silloin, kun se tapahtuu perustamissopimuksen soveltamisalalla, ja toisaalta, että ammatilliseen koulutukseen pääsyn edellytykset kuuluvat kyseiseen soveltamisalaan. Edellä mainitussa 2.2.1988 antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin on täsmentänyt, että yliopisto-opinnot yleisesti ottaen täyttävät ne edellytykset, jotka vaaditaan siihen, että niitä voidaan pitää osana ETY:n perustamissopimuksessa tarkoitettua ammatillista koulutusta.

16 Sitä vastoin yhteisöjen tuomioistuin ei ole edellä mainituissa tuomioissaan joutunut ottamaan kantaa siihen, onko toisen jäsenvaltion kansalaisella oikeus tällaisia opintoja aloittaessaan valtion tukeen, jota myönnetään maan omille kansalaisille.

17 Ainoastaan siltä osin kuin tuen tarkoituksena on kattaa kirjoittautumis- tai muut kulut, erityisesti lukukausimaksut, joita opetuksen saamiseksi vaaditaan, tuki on edellä mainitun 13.2.1985 annetun tuomion perusteella ammatilliseen koulutukseen pääsyn edellytys ja kuuluu ETY:n perustamissopimuksen soveltamisalaan, ja näin ollen siihen sovelletaan ETY:n perustamissopimuksen 7 artiklassa vahvistettua kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltoa.

18 Edellä mainitulla varauksella on todettava, että yhteisön oikeuden nykyisessä kehitysvaiheessa opiskelijoille myönnetty toimeentulo- ja opintotuki ei periaatteessa kuulu ETY:n perustamissopimuksen 7 artiklassa tarkoitettuun mainitun sopimuksen soveltamisalaan. Kyseinen tuki kuuluu nimittäin yhtäältä koulutuspolitiikan alaan, joka sellaisenaan ei kuulu yhteisön toimielinten toimivaltaan (ks. edellä mainittu 13.2.1985 annettu tuomio), ja toisaalta sosiaalipolitiikan alaan, joka kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan, siinä määrin kuin siitä ei määrätä ETY:n perustamissopimuksen erityismääräyksissä (ks. yhdistetyt asiat 281/85, 283–285/85 ja 287/85, Saksa ym. v. komissio, tuomio 9.7.1987, ns. siirtolaisuuspolitiikka-tuomio, Kok. 1987, s. 3203).

19 Toiseen kysymykseen on vastattava, että ETY:n perustamissopimuksen 7 artiklassa tarkoitettuun tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluu se, että jäsenvaltio maksaa opiskelijoiden puolesta yliopiston vaatimat lukukausimaksut, mutta ei opiskelijoiden elinkustannuksia varten tarkoitettujen tukien maksaminen.

Kolmas kysymys

20 Kolmannella kysymyksellään kansallinen tuomioistuin pyrkii pääasiallisesti selvittämään, onko sellaista toisen jäsenvaltion kansalaista, joka sitoutuu työsuhteeseen vastaanottovaltiossa kahdeksaksi kuukaudeksi aloittaakseen sen jälkeen saman ammattialan yliopisto-opinnot ja jota työnantaja ei olisi ottanut töihin, ellei häntä olisi jo hyväksytty yliopistoon, pidettävä asetuksen (ETY) N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna työntekijänä.

21 Tässä yhteydessä on korostettava sitä, että ETY:n perustamissopimuksen 48 artiklassa ja asetuksessa (ETY) N:o 1612/68 tarkoitetulla työntekijän käsitteellä on yhteisön oikeudessa oma sisältönsä. Kuitenkin, kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut, työntekijänä on pidettävä kaikkia henkilöitä, jotka tekevät todellista ja aitoa työtä erotuksena sellaisesta työstä, joka on niin vähäistä, että sitä voidaan pitää täysin toisarvoisena ja epäoleellisena (asia 53/81, Levin, tuomio 23.3.1982, Kok. 1982, s. 1035 ja asia 139/85, Kempf, tuomio 3.6.1986, Kok. 1986, s. 1741). Työsuhteen olennainen ominaispiirre on se, että henkilö tekee toiselle tämän johdon alaisena tietyn ajan työtä, josta hän saa vastikkeena palkkaa (asia 66/85, Lawrie-Blum, tuomio 3.7.1986, Kok. 1986, s. 2121).

22 On täsmennettävä, ettei yhteisön oikeudessa aseteta lisäehtoja sille, että henkilöä voitaisiin pitää työntekijänä, eivätkä jäsenvaltiot voi yksipuolisesti asettaa kyseisen asetuksen 7 artiklan 2 kohdassa säädettyjen sosiaalisten etujen myöntämisedellytykseksi sitä, että työskentely on kestänyt tietyn ajan (katso asia 157/84, Frascogna, tuomio 6.6.1985, Kok. 1985, s. 1739).

23 Kolmanteen kysymykseen on näin ollen vastattava, että sellaista toisen jäsenvaltion kansalaista, joka sitoutuu työsuhteeseen vastaanottovaltiossa kahdeksaksi kuukaudeksi aloittaakseen sen jälkeen saman ammattialan yliopisto-opinnot ja jota työnantaja ei olisi ottanut töihin, ellei häntä olisi jo hyväksytty yliopistoon, on pidettävä asetuksen (ETY) N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna työntekijänä.

Neljäs kysymys

24 Neljännen kysymyksen ensimmäiseen osaan, joka koskee lukukausimaksuja, ei ole toiseen kysymykseen annetun vastauksen vuoksi tarpeen vastata. Neljännen kysymyksen toisessa osassa pyritään selvittämään, onko kansallisen tuomioistuimen esittämässä erityisessä tilanteessa olevalla työntekijällä asetuksen (ETY) N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohdan mukaan oikeus saada tukea, jota maksetaan opiskelijoille ja jolla on tarkoitus kattaa opiskelijoiden elinkustannukset silloin kun he aloittavat yliopisto-opinnot vastaanottovaltiossa.

25 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on tämänpäiväisessä tuomiossaan (asia 39/86, Lair, Kok. 1988, s. 3161) todennut, tuki jota myönnetään toimeentuloa ja opintoja varten ammattipätevyyteen johtavien yliopisto-opintojen suorittami-

seksi, on asetuksen (ETY) N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu sosiaalinen etu.

26 Samassa tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että toisen jäsenvaltion kansalainen, joka ensin vastaanottovaltiossa työskenneltyään on aloittanut siellä ammattitutkintotodistuksen saamiseen johtavat yliopisto-opinnot, säilyttää työntekijänä asemansa, jonka perusteella häneen sovelletaan asetuksen (ETY) N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohtaa, kuitenkin edellyttäen, että aiemman työskentelyn ja kyseisten opintojen välillä on yhteys.

27 Tämä ei saa kuitenkaan johtaa siihen, että jäsenvaltion kansalainen saa toisessa jäsenvaltiossa oikeuden opintotukeen työntekijän asemansa perusteella, kun tilanne on sellainen, että hän on saavuttanut tämän aseman ainoastaan, koska hänet on hyväksytty yliopistoon aloittamaan kyseisiä opintoja. Tällaisessa tapauksessa työsuhde, joka on asetuksesta (ETY) N:o 1612/68 johdettavissa olevien oikeuksien ainoa perusta, on merkitykseltään toissijainen niihin opintoihin nähden, joiden rahoittamiseen tuki on tarkoitettu.

28 Neljänteen kysymykseen on vastattava, että toisen jäsenvaltion kansalaisella, joka on sitoutunut työsuhteeseen kahdeksaksi kuukaudeksi aloittaakseen sen jälkeen saman ammattialan opinnot vastaanottavassa valtiossa ja jota työnantaja ei olisi ottanut töihin, ellei häntä olisi jo hyväksytty yliopistoon, ei ole asetuksen (ETY) N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohdan mukaan oikeutta saada opintojaan varten tukea, jota maksetaan opiskelijoille, jotka ovat vastaanottovaltion kansalaisia, ja jolla on tarkoitus kattaa heidän elinkustannuksensa.

Viides kysymys

29 Viidenteen kysymykseen vastaamiseksi on todettava, että kantaja on syntynyt sen jälkeen kun hänen vanhempansa olivat lakanneet työskentelemästä ja asumasta Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Hänellä ei näin ollen ole koskaan ollut kyseisessä valtiossa työntekijän perheenjäsenen asemaa.

30 Kuitenkin asetuksen (ETY) N:o 1612/68 viidennessä perustelukappaleessa todetaan, että asetuksen tarkoituksena on toteuttaa työntekijöiden vapaa liikkuvuus erityisesti poistamalla kaikki esteet työvoiman vapaan liikkuvuuden tieltä ottaen erityisesti huomioon työntekijän oikeus elää perheensä kanssa ja edellytysten luominen perheen sopeutumiselle vastaanottavan maan oloihin. Tästä seuraa, että asetuksen 12 artiklaa on tulkittava siten, että siinä

annetaan oikeus ainoastaan sellaiselle lapselle, joka on elänyt vanhempiensa tai toisen vanhempansa kanssa jäsenvaltiossa samaan aikaan kun vähintään toinen vanhemmista asui siellä työntekijänä. Säännöksellä ei näin ollen luoda oikeuksia sellaiselle työntekijän lapselle, joka on syntynyt sen jälkeen kun kyseinen työntekijä lakkasi työskentelemästä ja asumasta vastaanottovaltiossa.

31 Viidenteen kysymykseen on vastattava, että jäsenvaltion kansalaisen lapsi, joka asuu toisen jäsenvaltion alueella, ei voi vedota asetuksen (ETY) N:o 1612/68 12 artiklaan silloin kun toinen hänen vanhemmistaan, joka ei enää asu vastaanottovaltiossa, on viimeksi asunut siellä työntekijän asemassa ennen hänen syntymäänsä.

Oikeudenkäyntikulut

Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Yhdistyneelle kuningaskunnalle, Saksan liittotasavallalle, Tanskan kuningaskunnalle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Skotlannin Court of Sessionin 27.6.1986 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) – **Yliopisto-opinnot, jotka pätevöittävät tiettyä ammattia tai työtä varten tai antavat erityisvalmiudet tällaisen ammatin harjoittamiseen tai tällaisen työn tekemiseen, ovat ammatillista koulutusta.**

– Yliopistoja ei voida pitää työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisöjen alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 7 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuina ammatillisina oppilaitoksina.

2) ETY:n perustamissopimuksen 7 artiklassa tarkoitettuun tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluu se, että jäsenvaltio maksaa opiskelijoiden puolesta yliopiston vaatimat lukukausimaksut, mutta ei opiskelijoiden elinkustannuksia varten tarkoitettujen tukien maksaminen.

3) Sellaista toisen jäsenvaltion kansalaista, joka sitoutuu työsuhteeseen vastaanottavassa valtiossa kahdeksaksi kuukaudeksi aloittaakseen sen jälkeen saman ammattialan yliopisto-opinnot ja jota työnantaja ei olisi ottanut töihin, ellei häntä olisi jo hyväksytty yliopistoon, on pidettävä asetuksen (ETY) N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna työntekijänä.

4) Toisen jäsenvaltion kansalaisella, joka on sitoutunut työsuhteeseen kahdeksaksi kuukaudeksi aloittaakseen sen jälkeen saman ammattialan opinnot vastaanottavassa valtiossa ja jota työnantaja ei olisi ottanut töihin, ellei häntä olisi jo hyväksytty yliopistoon, ei ole asetuksen (ETY) N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohdan mukaan oikeutta saada opintojaan varten tukea, jota maksetaan opiskelijoille, jotka ovat vastaanottovan valtion kansalaisia, ja jolla on tarkoitus kattaa heidän elinkustannuksensa.

5) Jäsenvaltion kansalaisen lapsi, joka asuu toisen jäsenvaltion alueella, ei voi vedota asetuksen (ETY) N:o 1612/68 12 artiklaan silloin kun toinen hänen vanhemmistaan, joka ei enää asu vastaanottavassa valtiossa, on viimeksi asunut siellä työntekijänä ennen hänen syntymäänsä.

Mackenzie Stuart Moitinho de Almeida Rodríguez Iglesias

Koopmans Everling Bahlmann Galmot

Kakouris Joliet O'Higgins Schockweiler

Julistettiin Luxemburgissa 21 päivänä kesäkuuta 1988.

J.-G. Giraud
kirjaaja

A. J. Mackenzie Stuart
presidentti